

Здійснення національної зовнішньої політики України в контексті історичного, геополітичного та культурного зв'язку з Європою пов'язано з реалізацією стратегічного курсу на інтеграцію, входження до європейського політико-економічного та гуманітарно-правового простору. Головними передумовами вступу та перебування України у більшості з названих організацій є визнання нашої державою принципу верховенства права, забезпечення прав та основних свобод людини. Особливе значення надається питанням приведення національного законодавства у відповідність до європейських норм та стандартів. Здійснення таких перетворень можливе лише за умови активного зближення законодавства України з правом ЄС, Ради Європи, Організації з безпеки та співробітництва в Європі та інших європейських міжнародних організацій. Для України значні проблеми виникають також у реалізації питань безпосередньої адаптації європейських стандартів у правове поле України. На сьогодні наша держава не може навести майже жодного прикладу повного впровадження ратифікованих конвенцій у національне законодавство. Фактично його зближення і гармонізація з Європейським правом залишається на рівні декларацій та побажань, а приєднання до конвенцій Ради Європи має скоріше політичний, а не правовий характер. Щодо прямої дії ратифікованих міжнародних договорів багаторічний досвід інших держав свідчить, що безпосереднє застосування ратифікованих міжнародних угод у внутрішньому праві має надзвичайно низьку ефективність. Таким чином, права людини – це завжди конкретні соціальні можливості, які, відповідаючи міжнародним стандартам, ураховують також і специфічні внутрішньосоціальні умови, котрі є чинниками і середовищем реалізації відповідних прав.

Отже, міжнародні стандарти прав людини становлять лише той необхідний мінімум соціально-змістовних ознак (що їх можна визначити виключно в консенсусно-договірному порядку, оскільки останні об'єктивно не мають апіорного змісту, незалежного від соціального буття), концентроване ядро широко визнаних загальнолюдських цінностей, які мають поважатися в кожному випадку реалізації відповідних прав людини. До цих стандартів належать, перш за все, так звані абсолютні права людини (тобто такі, обмежування змісту й обсягу яких не допускається за жодних обставин), а також права, котрі впливають із норм міжнародного звичаєвого права й дотримання яких має забезпечуватися на території усіх держав – навіть у разі неприєднання якоїсь з останніх до відповідного міжнародного акта. Зокрема, на структурно-компонентному рівні аналізу можна дійти висновку про те, що термін «universal», вжитий у Загальній декларації прав людини 1948 р., може бути використаний для акцентування таких положень сучасної концепції прав людини, які допоки не вирізнялися у вітчизняній правовій літературі, а саме: усезагальності як територіальному поширенню чинності зазначеного документа на населення усієї земної кулі, а звідси – і відсутності принципових перешкод задля застосування категорії прав людини в будь-якій частині нашої планети; усезагальності як внутрішньосистемної характеристики інституту прав людини, усі різновиди яких (фізичні, особистісні, політичні, економічні, культурні) характеризуються єдністю, неподільністю та рівнозначністю.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ВУЛИЧНІ ПОХОДИ, МІТИНГИ ТА ДЕМОНСТРАЦІЇ

Горбань О.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС Бучак В.В.

Вчені – державознавці завжди надавали особливого значення політичній свободі як одній із найголовніших умов участі громадян в управлінні справами суспільства і держави, розвитку їх ініціативи і суспільно-політичної самодіяльності. Політична свобода громадян в умовах демократичного суспільства - це не тільки усвідомлена ними необхідність, а й свідомо діяльність для вирішення завдань, що стоять перед суспільством і державою.

В праці «О свободе» Ш. Монтеск'є вважав, що свобода передбачає право людини робити все, що дозволено законом. Коли б людина робила те, що заборонено законом, вона була б такою, що не має свободи тому, що теж саме могли робити інші люди, а це обмежувало б свободу кожної людини.

Соціальне призначення політичних свобод як одного з аспектів свободи особи, полягає в тому, щоб забезпечити всі необхідні умови і засоби для участі громадян, їх об'єднань у суспільно-політичному і державному житті.

Свобода зборів, мітингів, вуличних походів – це цивілізовані форми висловлення народом свого ставлення до дій державних органів влади, органів місцевого самоврядування, окремих посадових осіб, своєї думки з приводу суспільно-політичних питань, привернення до них уваги громадян.

Мітинг - зібрання фізичних осіб, яке проводиться поза приміщенням і має на меті вплив на суспільну думку шляхом оприлюднення певної позиції з питань суспільного та державного значення, а також виявлення масової підтримки цієї позиції учасниками зібрання.

Демонстрація - масовий хід фізичних осіб по визначеному маршруту в знак вираження певних суспільно-політичних настроїв з використанням засобів наочної агітації (прапорів, гасел, транспарантів, портретів, символів, емблем тощо).

Похід - організований рух фізичних осіб протягом певного часу по визначеному маршруту, який проводиться без використання атрибутики, передбаченої для демонстрації.

Відповідно до статті 39 Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.

Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку - з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Право громадян збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, закріплене в статті 39 Конституції України, є однією з конституційних гарантій права громадянина на свободу свого світогляду і віросповідання, думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір, права на вільний розвиток своєї особистості тощо.

На основі конституційних положень частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України.

Згідно з підпунктом 3 пункту «б» частини першої статті 38 Закону вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів; здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадського порядку віднесено до делегованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

Слід констатувати що чинне законодавство з питань організації і проведення мирних заходів є недосконалим. Так, на сьогодні питання організації і проведення мирних заходів регулюються Указом Президії Верховної Ради СРСР від 28 липня 1988 року «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР».

Зазначеним Указом визначено, зокрема, осіб, повноважних звертатися до виконавчих органів сільських, селищних, міських рад з повідомленням про проведення мирного заходу, вимоги до змісту такого повідомлення, вимоги щодо забезпечення виконавчими органами сільських, селищних, міських рад умов проведення мирного заходу тощо.

Отже, комплекс існуючих і діючих політичних прав і свобод громадян України, який забезпечує кожній людині можливість проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій закріплений в законодавстві.

В міру подальшого розвитку і вдосконалення демократії політичні права стають глибшими, ширшими за змістом, що значно підвищує їх соціальну і політичну значущість і роль у суспільному житті та діяльності кожної людини.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Власенко Н.Ю., студент 5-К курсу ННІЗН НАВС

За час незалежності України конституційні засади прав людини, закладені в Конституції України та ратифікованих міжнародних договорах, поки що так і залишаються дороговказами державного й соціального будівництва, але не стали дієвими підвалинами громадянського суспільства та правової держави. Пріоритетом для демократичної держави має бути створення реального механізму захисту прав і свобод людини.

На відміну від попередніх конституцій (Конституції СРСР 1977р. та Конституції УРСР 1978 р.), згідно з якими права і свободи дарувались людині державою, у Конституції України від 28 червня 1996 року вони визнаються невідчужуваними та непорушними і належать людині від народження.

Втілення цієї концепції в українській Конституції пов'язано з визнанням на конституційному рівні таких загальновизнаних прав, як право на життя, на повагу до гідності людини, на невтручання в її особисте та сімейне життя, на свободу пересування та вільний вибір місця проживання, на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації. Тепер законодавчо закріплено принципово нові права, які десятиліттями відкидалися державою та суспільством через існування ідеологічних засад. Так, визнано право на приватну власність, на підприємницьку діяльність, на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів, на забезпечення у разі безробіття, на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Важливе значення має вперше закріплене положення про судовий захист усіх прав і свобод людини та громадянина, на відміну від раніше існуючих норм, коли судовий захист здійснювався вибірково. Так, згідно зі ст. 55 Конституції України «кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна».

Тут потрібно наголосити на можливості звернення до Європейського суду з прав людини, яку громадяни України отримали після ратифікації 17 липня 1997р. Верховною Радою Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Ратифікація довгоочікуваної Конвенції з прав людини та протоколів до неї є найважливішою подією у житті нашого суспільства після прийняття Конституції України. Принципова особливість цього документа полягає у тому, що тепер не тільки держава, неурядова організація, а й окрема фізична особа чи група осіб після вичерпання всіх національних засобів правового захисту матимуть можливість звертатися до Європейського суду з прав людини. Його рішення є обов'язковими для виконання державами-учасницями конвенції. Так, за рішенням суду держава-порушниця має відшкодувати людині як моральні, так і матеріальні збитки.

Слід визнати, що права людини в Україні виступили та продовжують виступати свого роду заручниками складних процесів державотворення, об'єктом політичних спекуляцій, що в суспільній свідомості нівелювало й саму цінність прав людини. Важливо засвоїти, що ключове завдання українського суспільства – не забувати, що держава в особі влади не дарує права, вона лише закріплює їх у законі та прописує умови їх реалізації. Права будь-якої людини є універсальними (тобто, вони належать усім людям в будь-яких ситуаціях незалежно від соціального становища), вродженими (тобто, вони вже належать кожній людині лише за фактом народження) і невід'ємними (це означає неможливість позбавити індивіда цих прав чи неможливість його добровільної відмови від цих прав). В Україні немає практично жодного права людини, яке б не порушувалося. Серед головних викликів права людини в Україні слід